

SEL KOMMUNE

ØKONOMISK ÅRSBERETNING

31.12.2016

Innholdsfortegnelse

Krav til årsberetning.....	2
Driftsregnskap.....	2
Resultat.....	5
Oppsummering regnskapsresultat.....	5
Økonomisk hovedoversikt drift.....	6
Budsjett som styringsverktøy.....	7
Rammeområdene:.....	7
Økonomisk analyse Hovedoversikt.....	8
Driftsinntekter.....	8
Driftsutgifter.....	9
Finanstransaksjoner.....	10
Interne finanstransaksjoner.....	11
Investeringsregnskapet.....	11
Balansen.....	12
Eiendeler.....	12
Egenkapital.....	12
Gjeld.....	13
Arbeidskapital og likviditet.....	14
Internkontroll.....	15
Interkommunalt samarbeid.....	16
Likestilling.....	16
Heltidskultur.....	16
Likebehandling.....	17
Sykefravær.....	17
Etiske retningslinjer.....	17
HMS.....	17
Universell utforming.....	18

Krav til årsberetning

I henhold til forskrift om årsregnskap og årsberetning og GKRS (God Kommunal Regnskapsskikk) nr. 6 skal rådmannen utarbeide årsberetning og fremme denne for formannskapet eller annet organ etter kommunestyrets bestemmelse.

Årsberetningen skal foreligge til behandling i kommunestyret samtidig med at årsregnskapet legges fram. Årsberetningen er rådmannens redegjørelse for kommunens virksomhet det siste året. Det skal redegjøres for kommunens utvikling, spesielt de faktorer som påvirker resultat og finansiell stilling. Årsberetningen er pliktig informasjon etter lov og forskrift og er ment å være utfyllende i forhold til den informasjon som gis i årsregnskapet.

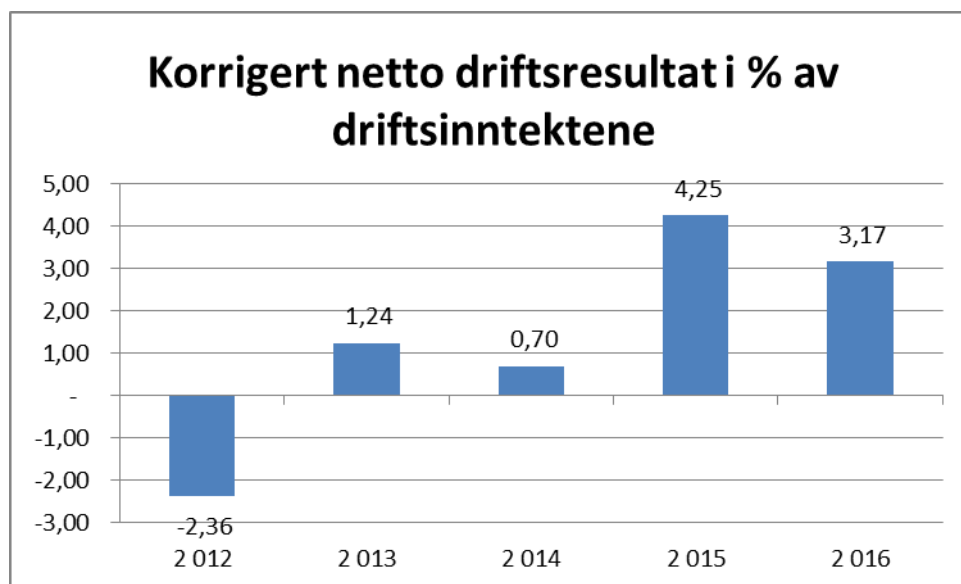
Driftsregnskap

Økonomiske handlingsregler i Sel

I 2013 vedtok kommunestyret i sak 42/13 økonomiske handlingsregler for overordna økonomisk styring i Sel. Ved valg av nøkkeltall ble det lagt vekt på at de skal være lette å forstå og enkle å benytte i den praktiske økonomistyringen av kommunen. For å oppnå dette er det viktig at de økonomiske nøkkeltallene ikke er for mange, eller for kompliserte å beregne. Valg av nøkkeltall bør også gjøres på bakgrunn av det som SSB, KMD, KS, Fylkesmannen og presse bruker. Handlingsregel 1, korrigert netto driftsresultat, ble i forbindelse med budsjettbehandlingen i 2016 redusert til 1,75%. Dette ble gjort i tråd med anbefaling fra Teknisk beregningsutvalg.

1. Korrigert netto driftsresultat skal over tid være 1,75 % av driftsinntektene.
2. Disposisjonsfond skal over tid være 10 % av driftsinntektene.
3. Netto lånegjeld skal over tid ikke overstige 70 % av driftsinntektene.

Handlingsregel 1

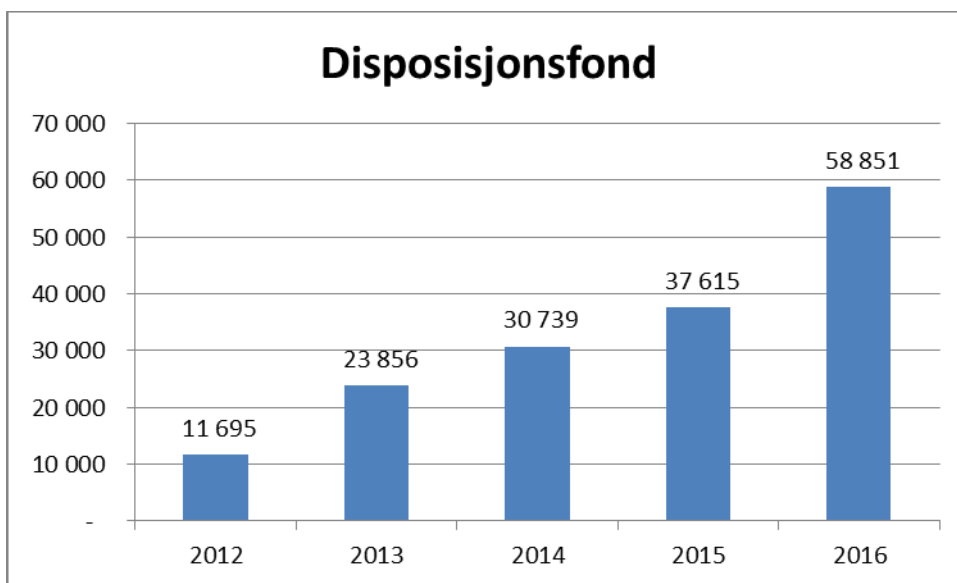

Korrigert netto driftsresultat utgjør 3,3 % av driftsinntektene.

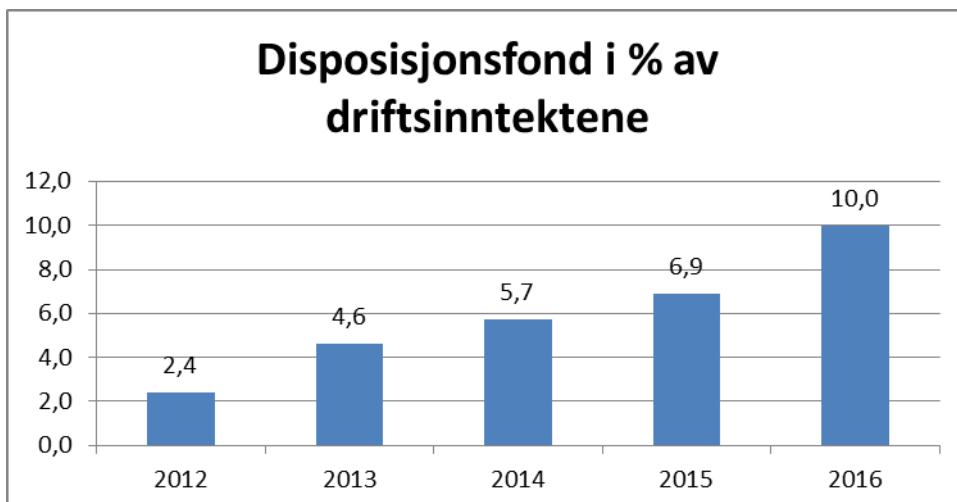
Resultatet for 2015 og 2016 er betraktelig sterkere enn tidligere år i perioden 2012-2014. Etter pliktige og vedtatte avsetninger og hensyntatt netto premieavvik, er regnskapet gjort opp med et korrigert netto driftsresultat tilsvarende 19,4 mill. kroner.

Netto driftsresultat viser resultat etter finansposter. Dette er det mest brukte nøkkeltallet i kommunal økonomi, og det måler om kommunens drift går i balanse, dvs. forholdet mellom inntektene og utgiftene. Det anbefales generelt at kommunene bør ha et netto driftsresultat i regnskapet på minimum 1,75 % av driftsinntektene. Driftsregnskapet er gjort opp med et positivt netto driftsresultat på 23,7 mill. kroner. Dette utgjør 4 % av driftsinntektene.

Handlingsregel 2

Av disposisjonsfond på 58,9 mill. utgjør pensjonsfondet 19,2 mill. pr. 31.12.16.

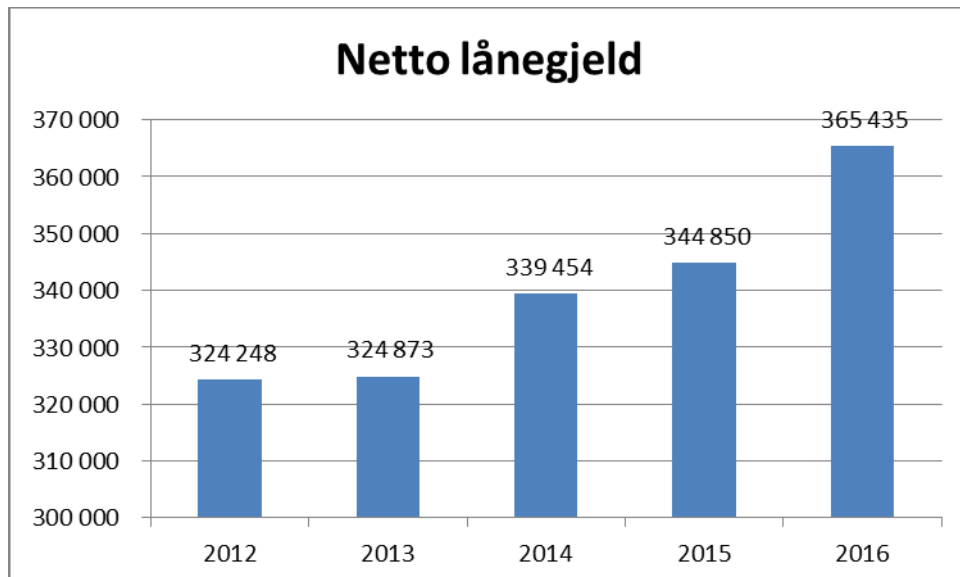

Disposisjonsfond utgjør 10 % av driftsinntektene pr. 31.12.16.

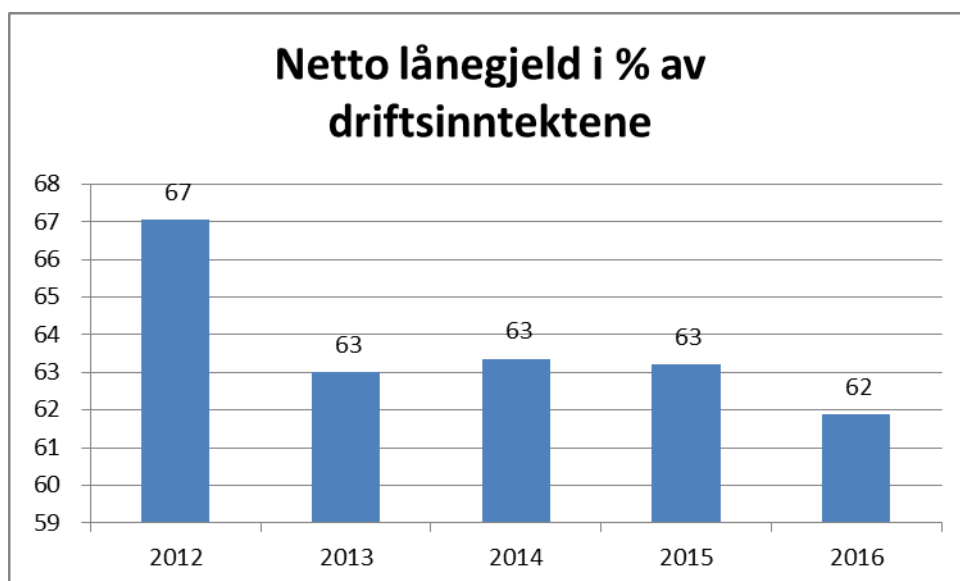
Handlingsregel nr. 3

Netto lånegjeld skal over tid ikke overstige 70 % av driftsinntektene.

Definisjon av netto lånegjeld er langsiktig gjeld korrigert for pensjon, utlån og ubrukte lånemidler.

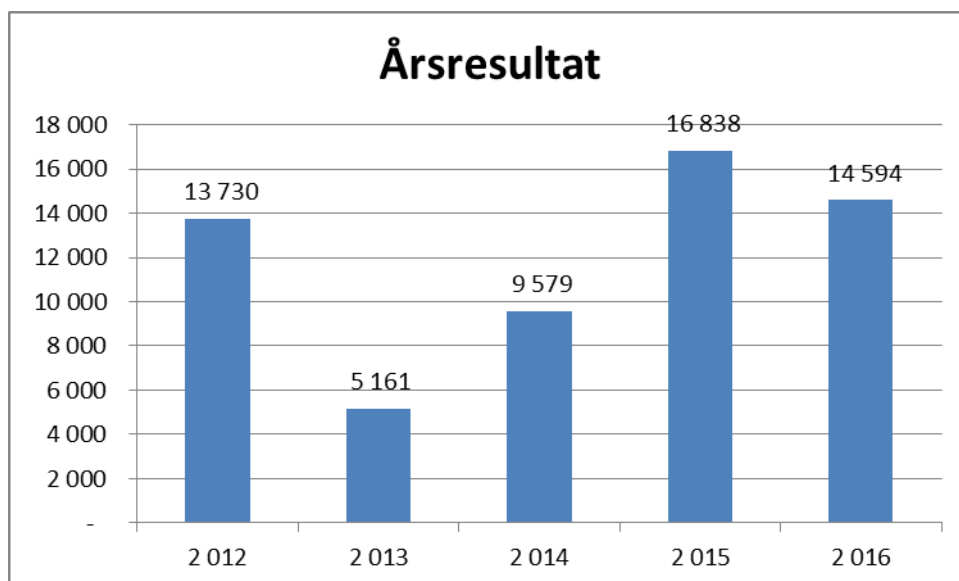
Utvikling i lånegjeld

Netto lånegjeld utgjør 62% av driftsinntektene.

I tallene fra SSB blir Sel kommune presentert med 56,2 % i netto lånegjeld. Årsaken til dette er at SSB trekker fra ansvarlig lån til Eidefoss AS med 30 mill. kroner. Dette utlånet ble finansiert med utbytte og bør etter rådmannens vurdering ikke trekkes fra netto lånegjeld.

Resultat

Oppsummering regnskapsresultat

Årets regnskapsresultat fremkommer i hovedsak som følge av stor tilbakeføring av overskudd fra KLP og mindre reguleringspremie pensjon som følge av lavt trygde- og lønnsoppgjør. Skatteinntekten og renteutgiften bidrar også til et positivt regnskapsresultat.

Økonomisk hovedoversikt drift

	Regnskap	Req. budsjett	Oppr. budsjett	Regnskap i fjor
Driftsinntekter				
Bruker betalinger	17.489.840,25	16.731.308,00	15.664.308,00	16.503.663,89
Andre salgs- og leieinntekter	56.562.739,29	51.238.399,00	50.908.399,00	52.504.529,48
Overføringer med krav til motytelse	132.883.623,06	114.327.448,00	90.032.946,00	115.323.827,19
Rammetilskudd	225.645.618,00	224.752.000,00	222.952.000,00	214.691.295,00
Andre statlige overføringer	24.350.144,00	22.800.000,00	20.000.000,00	20.299.226,00
Andre overføringer	655.084,44	367.000,00	369.000,00	735.501,41
Skatt på inntekt og formue	112.854.802,41	110.463.000,00	110.463.000,00	105.836.878,81
Eiendomsskatt	20.128.870,37	19.550.000,00	19.550.000,00	18.989.209,58
Andre direkte og indirekte skatter	567.841,00	515.000,00	515.000,00	600.143,00
Sum driftsinntekter	591.138.562,82	560.744.155,00	530.454.653,00	545.484.274,38
Driftsutgifter				
Lønnsutgifter	317.130.605,45	316.259.864,00	303.715.919,00	304.065.207,16
Sosiale utgifter	57.952.355,97	67.049.483,00	68.077.713,00	56.858.444,03
Kjøp av varer og tjenester som inngår i tj. produksjon	111.685.594,69	94.071.148,00	83.526.259,00	87.947.576,06
Kjøp av tjenester som erstatter tj. produksjon	31.653.176,13	30.825.560,00	29.289.735,00	30.135.624,58
Overføringer	43.405.278,58	36.431.241,00	30.794.903,00	36.905.844,00
Avskrivninger	22.059.679,80	22.000.000,00	22.000.000,00	21.147.022,00
Fordeelte utgifter	-8.151.024,74	-4.036.525,00	-4.036.525,00	-4.540.198,63
Sum driftsutgifter	575.735.665,88	562.600.771,00	533.368.004,00	532.519.519,20
Brutto driftsresultat	15.402.896,94	-1.856.616,00	-2.913.351,00	12.964.755,18
Finansinntekter				
Renteinntekter og utbytte	9.384.477,45	9.185.000,00	9.190.000,00	10.228.289,66
Gevinst på finansielle instrumenter (omløpsmidler)	0,00	0,00	0,00	0,00
Mottatte avdrag på utlån	732.825,00	166.000,00	10.000,00	1.097.072,00
Sum eksterne finansinntekter	10.117.302,45	9.351.000,00	9.200.000,00	11.325.361,66
Finansutgifter				
Renteutgifter og låneomkostninger	8.757.446,28	9.451.000,00	9.451.000,00	9.568.680,63
Tap på finansielle instrumenter (omløpsmidler)	0,00	0,00	0,00	0,00
Avdrag på lån	15.380.766,00	15.400.000,00	15.400.000,00	13.332.230,00
Utlån	25.000,00	50.000,00	50.000,00	69.693,00
Sum eksterne finansutgifter	24.163.212,28	24.901.000,00	24.901.000,00	22.970.603,63
Resultat eksterne finansransaksjoner	-14.045.909,83	-15.550.000,00	-15.701.000,00	-11.645.241,94
Motpost avskrivninger	22.059.679,80	22.000.000,00	22.000.000,00	21.147.022,00
Netto driftsresultat	23.416.666,91	4.593.384,00	3.385.649,00	22.466.535,24
Interne finansransaksjoner				
Bruk av tidligere års regnsk. m. mindreforbruk	16.838.361,22	16.838.361,22	0,00	8.654.595,89
Bruk av disposisjonsfond	8.087.600,00	8.314.876,00	725.000,00	7.784.372,66
Bruk av bundne fond	8.085.931,15	5.044.029,00	4.442.029,00	3.988.330,29
Sum bruk av avsetninger	32.971.892,37	30.197.266,22	5.167.029,00	20.427.298,83
Overført til investeringsregnskapet	1.400.000,00	1.400.000,00	1.200.000,00	1.200.000,00
Dekning av tidligere års regnsk. m. merforbruk	0,00	0,00	0,00	0,00
Avsett til disposisjonsfond	29.735.528,22	29.735.528,22	4.860.566,00	15.249.768,89
Avsett til bundne fond	10.658.553,76	3.655.122,00	2.492.122,00	9.605.703,96
Sum avsetninger	41.794.081,98	34.790.650,22	8.552.678,00	26.055.472,85
Regnskapsmessig mer/mindreforbruk	14.584.477,30	0,00	0,00	16.838.361,22

Budsjett som styringsverktøy

Virksomhetene er gitt bevilgning med netto tildelt ramme innenfor de ulike rammeområdene.

Det er krav om at virksomhetene justerer netto budsjett løpende gjennom året.

Virksomhetene rapporterer selv utfyllende avvik som en del av årsmeldingen.

Rådmannen rapporterer økonomisk hovedoversikt til formannskapet pr. mars, mai, oktober og november. Rapportering til kommunestyret blir gjort pr. tertial. Dersom virksomhetene fremmer vesentlige avvik i forbindelse med rapportering, blir dette kommentert i tertialrapport og fremmes som egen sak i etterkant.

Rammeområdene:

Regnskapsskjema 1 B	Regnskap 2016	Buds(end) 2016	Budsjett 2016
Rammeområde 1 Stab, næring, kirke og andre interkommunale samarbeid*	38 568	46 565	57 389
Rammeområde 2 Oppvekst, kultur og integrering	118 953	118 818	110 910
Rammeområde 3 Helse og omsorg	143 813	146 820	143 626
Rammeområde 4 Teknisk, plan og eiendom	47 824	45 072	43 850
TOTALER REGNSKAPSSSKJEMA 1 B	349 158	357 275	355 775
<i>*Pensjonsavregning (ført på ansvar 198)</i>	-5 518	0	0
Korrigert total skjema 1 B	343 640	357 275	355 775

Rammeområde 1 Stab, næring, kirke og andre interkommunale samarbeid viser et mindreforbruk med 8 mill. kroner. Hovedårsaken til dette er netto overskudd på pensjon, redusert utgift til lisenser, økt inntekt refusjoner og redusert utgift til forsikringer og gebyrer.

Rammeområde 2 Oppvekst, kultur og integrering har et merforbruk på 0,1 mill. kroner.

Rammeområde 3 Helse og omsorg har et mindreforbruk på ca. 3 mill. kroner. Dette skyldes i hovedsak lavere lønnsutgifter og økte refusjoner og brukerbetalinger/husleie.

Rammeområde 4 Teknisk, plan og eiendom viser et merforbruk på ca 2,8 mill. kroner. Hovedårsaken til dette er vinterbrøyting av veier og nødvendig/uforutsett vedlikehold og byggetjenester.

Tilbakeført overskudd fra KLP er regnskapsført innenfor rammeområde 1. Dette er skilt ut og synliggjort på egen linje i skjema 1 B. Pensjonsavregningen viser en merinntekt på 5,5 mill. kroner.

Økonomisk analyse Hovedoversikt

Driftsinntekter

Samlede driftsinntekter ble 591,1 mill. kroner. Dette er en økning på 45,6 mill. eller 8,4 % fra 2015 og 30,4 mill. kroner høyere enn justert budsjett for 2016.

Brukerbetalinger ble 17,5 mill. kroner, en økning på 1,0 mill. kroner eller 6,0 % fra 2015. Inntekten ble 0,8 mill. kroner høyere enn justert budsjett for 2015. Dette skyldes i hovedsak økte inntekter innen rammeområde 3 på oppholdsbetaling i institusjon.

Andre salgs og leieinntekter ble 56,6 mill. kroner, en økning på 4,1 mill. kroner eller 7,7 % fra 2015. Inntekten ble 5,3 mill. kroner høyere enn justert budsjett for 2015. Kommunale eiendomsgebyr økte med 1,6 mill. kroner og leieinntekter økte med 1,3 mill. kroner. I tillegg har det vært økning i andre gebyr og billettinntekter.

Overføring med krav til motytelse ble 132,9 mill. kroner, en økning på 17,6 mill. kroner eller 15,2 % fra 2015. I hovedsak skyldes økningen momskompensasjon kr 3 mill. kroner, erstatninger fra kraftutbygging og forsikring kr 5,5 mill. kroner, interkommunale tiltak kr 6,1 mill. og refusjon fødselspenger 1 mill. kroner.

Inntekten ble 18,6 mill. kroner høyere enn justert budsjett. I hovedtrekk skyldes dette refusjon ressurskrevende brukere 2,2 mill. kroner, refusjon sykkelønn og fødselspenger 7,9 mill. kroner og erstatninger 5,5 mill. kroner.

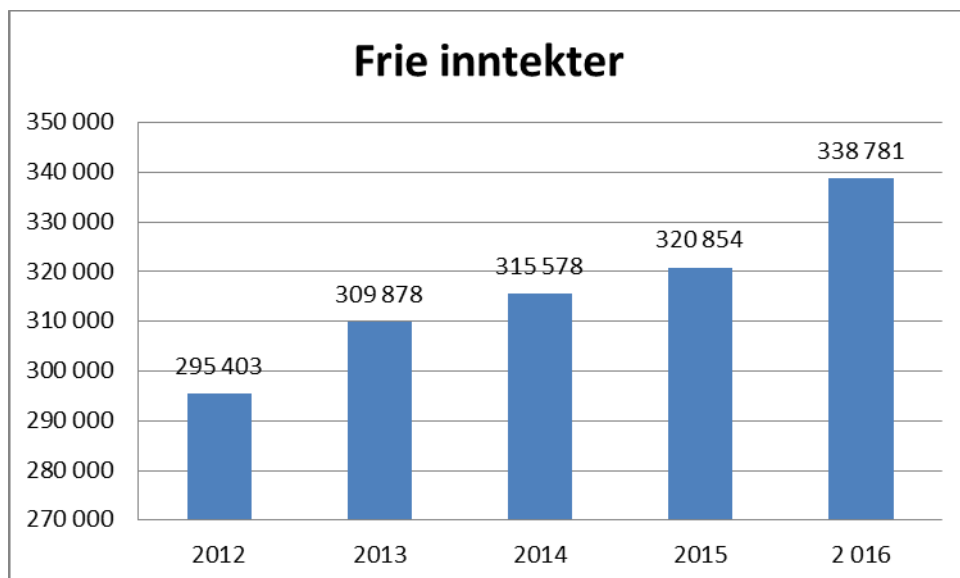
Andre statlige overføringer ble 24,3 mill. kroner, en økning med 4,0 mill. kroner eller 20,0 % fra 2015. Inntekten ble 1,5 mill. kroner høyere enn justert budsjett. Økningen fra 2015 skyldes økt integreringstilskudd, mens merinntekt i forhold til budsjett skyldes statlige rentekompensasjonsordninger.

Frie inntekter av skatt og rammetilskudd ble 339,1 mill. kroner, en økning på 18,0 mill. kroner eller 5,6 % fra 2015. Inntekten ble 3,3 mill. kroner høyere enn justert budsjett. Dette skyldes i hovedsak en bedre skatteinngang enn kalkylene i statsbudsjettet.

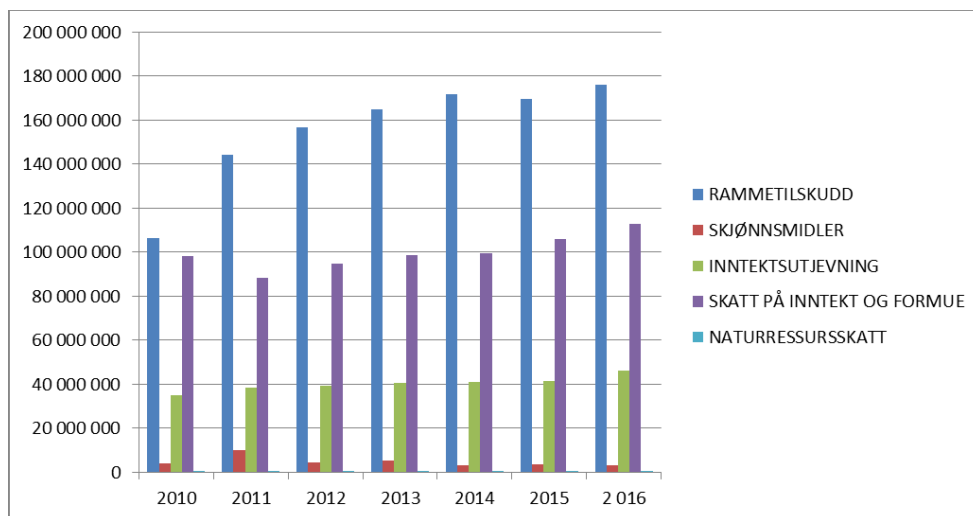
Skatt på inntekt og formue ble 112,9 mill. kroner, en økning med 7 mill. kroner eller 6,6 % fra 2015. Inntekten ble 2,4 mill. kroner høyere enn justert budsjett.

Total skatteinngang pr innbygger i alle landets kommuner ble 28.733 kroner. For Sel ble beløpet 19.062 kroner pr. innbygger før inntektsutjamning noe som gjør utgjør 66,3 % av landsgjennomsnittet. Sel kommune har i 2016 mottatt 46,4 mill. i inntektsutjamning fra skatterike kommuner.

Eiendomsskatt ble 20,1 mill. kroner, en økning med 1,1 mill. kroner eller 6 % fra 2015. Inntekten ble 0,6 mill. kroner høyere enn justert budsjett. Hovedårsaken til dette er økt eiendomsskatt som følge av kraftutbygginger, samt at skatteetatens likningsgrunnlag på boliger har økt.

Sum frie inntekter

Sammensetning frie inntekter

Driftsutgifter

Samlede driftsutgifter var 575,7 mill. kroner. Dette er en økning på 43 mill. kroner eller 8,1 % fra 2015 og 13,1 millioner høyere enn justert budsjett.

Lønnsutgifter økte med 13 mill. kroner eller 4,3 % fra 2015. Utgiften ble 0,9 mill. kroner høyere enn justert budsjett. Budsjettavviket er sammensatt med mindreforbruk av fastlønn med 3,2 mill. kroner, mindreutgift introduksjonsordningen med 1,1 mill. kroner og merutgifter andre lønnsposter med 5,2 mill. kroner. Dette er i hovedsak overtidsbetaling og vikarutgift.

Sosiale utgifter økte med 1,1 mill. kroner eller 1,9 % fra 2015. Utgiften ble 9,1 mill. lavere enn justert budsjett. Tilbakeført overskudd fra KLP har redusert pensjonspremien med 5,7 mill. i 2016 mot 8,8 mill. i 2015. Pensjonspremien i KLP ble 13 % av brutto lønn, mot budsjettet 18,2 % og bidrar til en mindretgift inkl. arbeidsgiveravgift med ca. 7,8 mill. kroner. I Statens pensjonskasse (SPK) ble satsen 11,6 % mot budsjettet 13,6 % og bidrar til en mindretgift med 1 mill. kroner.

Kjøp av varer og tjenester ble 111,7 mill. kroner, en økning med 23,7 mill. kroner eller 27 % fra 2015. Utgiften ble 17,6 mill. kroner høyere enn budsjett. Hovedårsaken til økningen er snøbrøytingsavtaler med kr. 3,2 mill., materialutgifter til vedlikehold kr. 2 mill., energiutgifter kr. 1,6 mill., byggetjenester kr. 6,9 mill., husleie kr. 2 mill, annet forbruksmaterieell kr. 1,3 mill. og kjøp av konsulenttjenester kr. 1,2 mill.

Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal tjenesteproduksjon ble 31,7 mill. kroner, en økning fra med 1,5 mill. kroner eller 5 % fra 2015. Regnskapet avviker med 0,8 mill. kroner fra justert budsjett. Hovedårsaken til økningen er betaling til renovatører kr. 0,8 mill. og kjøp fra NGR kr. 0,5 mill., samt kjøp fra private som erstatter egenproduksjonen med kr. 0,8 mill.

Overføringer ble 43,4 mill. kroner, en økning med 6,5 mill. kroner eller 17,6 % fra 2015. Utgiften ble 7 mill. kroner høyere enn justert budsjett. Hovedårsaken til økningen er merverdiavgift med 3 mill. kroner og overføring til andre private, som i hovedsak er videreførte billettinntekter med 2,2 mill. kroner

Finanstransaksjoner

Finansinntekter ble 10,1 mill. kroner, en reduksjon med 1,2 mill. kroner eller 10,7 % fra 2015. Utbytte og renteinntekter var på 9,4 mill. kroner, en reduksjon på 0,8 mill. kroner i forhold til 2015. Sel kommune har mottatt 6,1 mill. kroner i utbytte og 0,9 mill. kroner i renter fra Eidefoss. Dette er en reduksjon på 0,6 mill. kroner i forhold til 2015.

Finansutgifter ble 24,1 mill. kroner, en økning med 1,1 mill. kroner eller 5,2 % fra 2015 og 0,7 mill. kroner lavere enn justert budsjett. Avdragsutgiftene var på 15,4 mill. kroner, en økning på 2,0 mill. kroner fra 2015 eller 15,4 %. Bokførte avdragsutgifter er innenfor grensen for minste tillatte avdrag i henhold til kommunelovens §50 nr. 7. Renteutgiftene ble 8,8 mill. kroner, en reduksjon på 0,8 mill. kroner eller 8,5 % fra 2015. Utgiften ble 0,7 mill. kroner lavere enn justert budsjett.

Interne finanstransaksjoner

Bruk av disposisjonsfond var budsjettetert med 8,3 mill. kroner og regnskapsmessig bruk er 8,1 mill. kroner. Avsetning til disposisjonsfond var budsjettetert og regnskapsført med 29,7 mill. kroner. Det vises til note nr. 11 som spesifiserer fordeling mellom regnskapsskjema 1A og 1B.

Overføring til investeringsregnskapet er ført i tråd med budsjettetert beløp på 1,4 mill. kroner.

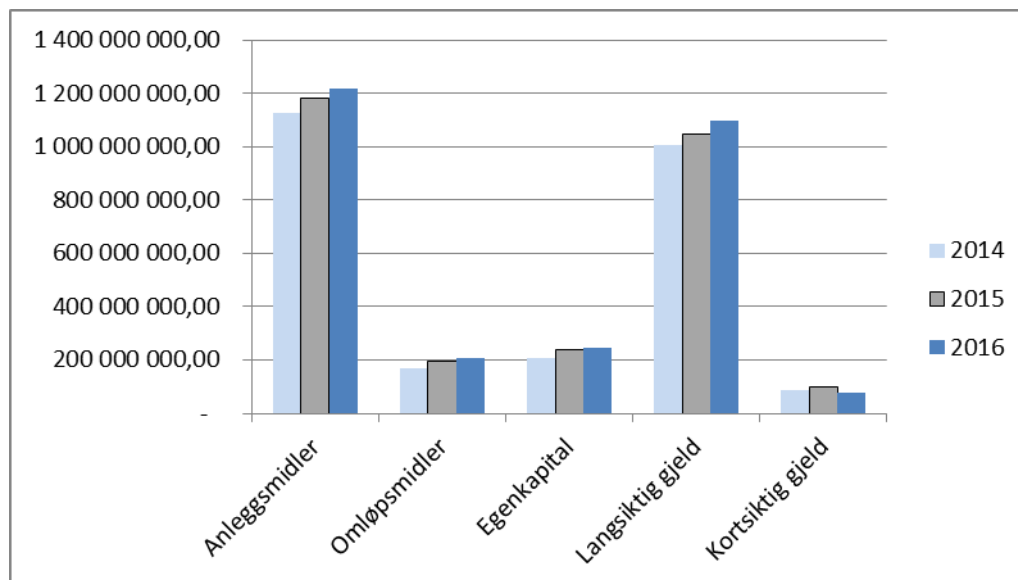
Investeringsregnskapet

Sel har i 2016 gjennomført investeringer med ca. 44,4 mill. kroner. Investeringene er i hovedsak finansiert ved bruk av lån. I tillegg er finansiering ført med kompensasjon for merverdiavgift, refusjoner fra kommuner og bruk av ubundne investeringsfond. Det er avsatt 2,3 mill. kroner til kapitalfondet. Dette gjelder inntekter fra salg av kommunale eiendommer.

Kommunal- og regionaldepartementet ga i 2011 ut en ny veileder for investeringer. Sel har lagt denne til grunn i budsjettering og regnskapsføring av investeringsprosjekt. Bevilgningen til prosjekt er årsavhengig og skal vedtas av kommunestyret. Det er likevel slik at prosjekt ikke nødvendigvis følger regnskapsåret, og av den grunn skal gjenstående bevilgning til prosjekt som ikke er slutfør re-budsjetteres. Dette skal fremmes i egen sak for politisk behandling i nytt regnskapsår. Det har vært en utfordring at prosjekter har gått over svært mange år, og fremdriften har vært dårlig på flere prosjekt. For de prosjektene som blir overført til nytt år, skal det beskrives en reell framdriftsplan. Dette skal sikre kontroll og gjennomføring av investeringsprosjekt.

Balansen

Balansen viser forholdet mellom kommunens bokførte eiendeler på den ene siden og summen av gjeld og egenkapital på den andre siden. Balansen gir bl.a. grunnlag for å vurdere utviklingen i kommunens likvide stilling og finansielle balanse.

Eiendeler

Sum eiendeler økte med 34,3 mill. kroner fra 2015 til 2016.

Pensjonsmidlene økte med 14,2 mill. kroner, aksjer/andeler økte med 1,5 mill. kroner, utlån ble redusert med 1,9 mill. kroner, kortsiktige fordringer økte med 13,4 mill. kroner, likvide midler kasse/bank økte med 19,2 mill. kroner. Premieavviket har tidligere vært postert under langsiktig gjeld og omløpsmidler. Dette er i 2016 ompostert til netto eiendeler og utgjør 37,6 mill. Endringen fremkommer som en reduksjon på eiendeler med 23 mill. Kommunen har hatt en jevn økning i investeringer i anlegg, maskiner og utstyr netto endring i anleggsmidler utgjør 20,5 mill. mill. kroner når avskrivningene er hensyntatt.

Egenkapital

Sum egenkapital økte med 9,8 mill. kroner fra 2015 til 2016.

Av økningen utgjør egenkapitalens fondsdel 23,1 mill. kroner og kapitalkonto 13,3 mill.

Premieavvik

Prinsippet rundt premieavvik er at kommunen skal bokføre en beregnet pensjonskostnad i stedet for årets betalte pensjonspremie. Dette er et spesielt unntak fra kommunenes generelle regnskapsprinsipper. Premieavviket er forskjellen på hvert års betalte premie og beregnet kostnad. Sel har et bokført akkumulert netto premieavvik på 27,6 mill. inkl. arbeidsgiveravgift. Det vises til note nr. 3 vedr. reglene om tilbakeføring av inntekten.

Gjeld

Langsiktig gjeld økte med 54 mill. kroner fra 2015 til 2016. Lånegjelda økte med 26 mill. kroner. Pensjonsforpliktelsen økte med 27,9 mill. og ved utgangen av året har kommunen 699,8 mill. kroner i pensjonsforpliktelser. Kortsiktig gjeld økte med 4,5 mill. kroner.

Arbeidskapital og likviditet

	2016	2015	2014
Omløpsmidler	206 768	197 260	169 538
Kortsiktig gjeld	79 162	99 179	86 005
Arbeidskapital	127 606	98 081	83 533
Ubrukte lånemidler	-15 315	-8 898	-10 142
Bundne fond	-36 245	-34 063	-29 065
Ubundne investeringsfond	-1 941	-4 065	-7 515
Arbeidskapitalens driftsdel	74 105	51 055	36 811
Korrigeringer:			
Netto premieavvik inkl. arbeidsgiveravg.	-27 634	-26 202	-32 100
Arbeidskapitalens driftsdel korrigert	46 471	24 853	4 711

I arbeidskapitalens driftsdel inngår 27,6 mill. i premieavvik pensjoner. Beløpet er inklusive arbeidsgiveravgift. Dette er balanseføringer som ikke er likvide midler, men som skal føres tilbake over flere år. Arbeidskapitalens driftsdel korrigert er positiv med 46,5 mill. kroner, dvs. en bedring med 21,6 mill. kroner fra 2015 til 2016. Det er viktig at kommunen ikke benytter inntekten av premieavvik til tjenesteproduksjon, men at dette i sin helhet blir avsatt til disposisjonsfond. Kommunestyret fattet prinsippvedtak om dette i økonomiplanen for 2014-2017.

Likviditetsgradene 1 og 2 benyttes ofte som indikatorer på virksomhetens likviditet. Formålet med en likviditetsanalyse er å vurdere evnen til å gjøre opp sine kortsiktige forpliktelser.

Minst likvide omløpsmidler

Likviditetsgrad 1 viser forholdet mellom omløpsmidler og kortsiktig gjeld, og bør være større enn 2, dvs. at minst halvparten av omløpsmidlene skal være finansiert med langsiktig kapital. Sel sin likviditetsgrad 1 pr. 31.12.16 er **2,1** som er over anbefalt grense.

Mest likvide omløpsmidler

Likviditetsgrad 2 som viser forholdet mellom mest likvide omløpsmidler (kasse, bank) og kortsiktig gjeld bør være større enn 1, dvs. at den kortsiktige gjelden i sin helhet bør være finansiert med midler som raskt (0-3 mnd.) kan gjøres likvide. Kommunens likviditetsgrad 2 er på 1,55 som er over anbefalt grense.

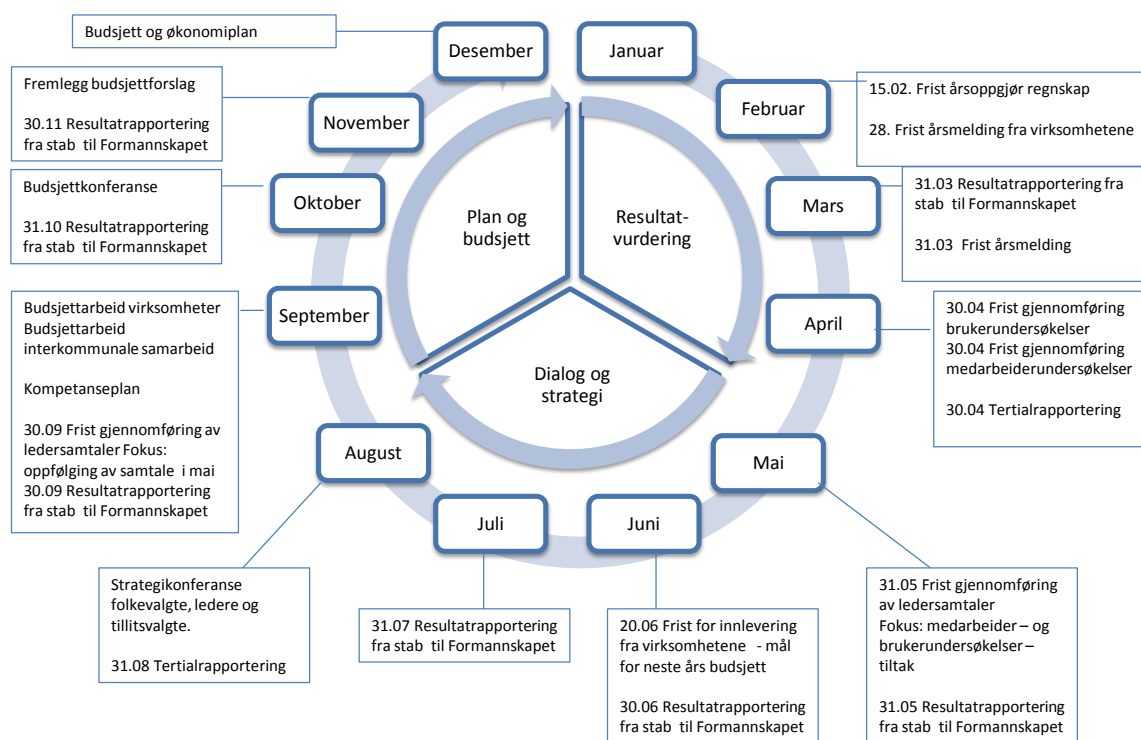
Internkontroll

Risikovurdering og formalisering

Sel kommune bruker kvalitetssystemet «Kvalitetslosen» med den hensikt å styrke internkontrollen. Systemet er fortløpende under utvikling med regelverk og prosedyrebeskrivelser. Når det oppstår uønskede hendelser, skal det meldes avvik i systemet og på bakgrunn av en risiko- og sårbarhetsanalyse vektet alvorlighetsgraden av den som melder.

I 2014 ble det vedtatt overordnet årshjul for styringssystemover administrativ og politisk rapportering.

Årshjul Sel kommune

Kontrollaktiviteter

Økonomisk rapportering til Kommunestyret er utført i henhold til årshjulet.

Interkommunalt samarbeid

I årsberetningen til den kommunen hvor et interkommunalt samarbeid har sitt hovedkontor skal det gis opplysninger om forhold som er viktige for å bedømme samarbeidets stilling og resultatet av virksomheten, og som ikke fremgår av årsregnskapet, samt om andre forhold som er av vesentlig betydning for samarbeidet. Nord-Gudbrandsdal kommunerevisjon (NGK) og Regionrådet for Nord-Gudbrandsdal har hovedkontor i Sel og er bedt om å komme med innspill til årsberetningen. Det er ikke meldt om spesielle forhold fra noen av samarbeidene. Regnskapet for Regionrådet for Nord-Gudbrandsdal er KOSTRA-rapportert i 2015 og 2016. Det er ikke rapportert for NGK pr. 31.03.2017.

Likestilling

Kommunen har som arbeidsgiver en redegjøringsplikt over den faktiske tilstanden når det gjelder likestillingen i virksomheten. I henhold til likestillingsloven § 1a, første og tredje ledd, plikter alle kommuner å jobbe aktivt, målrettet og planmessig for likestilling mellom kjønnene innenfor virksomheten. Kvinner og menn skal gis like muligheter til utdanning, arbeid og kulturell og faglig utvikling. I det utvidede likestillingsperspektivet, jobber Sel kommune kontinuerlig for at alle personer som er eller blir ansatt skal ha like arbeidsvilkår og ikke forskjellsbehandles på bakgrunn av funksjonsevne, kjønn, religion, legning eller etnisk tilhørighet.

Sel kommune har en kvinneandel som kjennetegner kommunesektoren generelt.

Antall faste årsverk i 2016 var 491, fordelt på 663 ansatte. Dette er en økning i faste årsverk på 10 i forhold til 2015, og i tråd med vedtatt budsjetttramme for 2016. Av de faste årsverkene, er andelen kvinner 80,24 % og menn 19,76 %.

Gjennomsnittlig årslønn for kvinner i Sel kommune var i 2016 kroner 437 623 (kr. 421 872 i 2015). Tilsvarende for menn var kroner 449 954 (kr. 436 925 i 2015). Differansen i årslønn mellom kvinner og menn utgjorde kroner 12 331 (kr. 15 053 i 2015). Differansen er jevnt redusert de tre siste årene.

Sel kommune har totalt 25 ledere i tonivåmodellen. Dette fordeler seg på 1 rådmann, 2 kommunalsjefer og 22 virksomhetsledere. Av disse er 16 kvinner (64 %) og 9 menn (36 %).

Heltidskultur

Heltidskultur har også i 2016 vært ett av satsingsområdene gjennom året, blant annet gjennom etablering av ressurs-/vikarpool innen pleie- og omsorgssektoren.

Kommunenes mål om at ingen skal ha lavere stillingsstørrelse enn 40 % er i all hovedsak nådd innenfor alle virksomheter, med unntak av pleie- og omsorg. Det arbeides derfor

systematisk og langsiktig med dette, i tett samarbeid mellom arbeidsgiver og tillit svalgte. Gjennom endringer i Arbeidsmiljøloven i 2014, ble det hjemlet rett til stilling for deltidsansatte tilsvarende faktisk arbeidstid. Flere medarbeidere i Sel kommune har også i 2016 fått utvidet, fast stilling som følge av lovendringen.

Gjennomsnittlig stillingsstørrelse i faste årsverk 2016, var 76 %
Andel fast ansatte som jobbet heltid i 2016, var 43,89 %

Gjennom den sentrale Hovedtariffrevisjonen pr 1.5.16, er det hjemlet at kommunene skal utarbeide retningslinjer for heltidskultur. I Sel kommune vil dette bli koblet til arbeidet med overordnet arbeidsgiverstrategi, som har prioritet i 2017

Likebehandling

Sel kommune er medlem i organisasjonen «Rasismefri Sone». Det forplikter kommunen til å delta i et organisert arbeid for å motvirke rasisme. Sel kommune har vært en aktiv MOT kommune gjennom mange år, og dette viktige arbeidet er med på å sikre et kontinuerlig fokus på likebehandling, etiske standarder og mot diskriminering.

Sykefravær

Det samlede sykefraværet i 2016 var 6,8 %. Dette er en reduksjon i forhold til 2015 der samlet sykefravær var 6,9 %. Det har i 2016 vært jobbet med systematisk oppfølging, spesielt når det gjelder langtidsfravær. I tillegg har det vært jobbet med revisjon av handlingsplan for IA-arbeid og derigjennom nye rutiner for sykefraværsoppfølging.

Rapporteringen i årsberetningen innbefatter både egenmeldt og legemeldt sykefravær. Dette videreføres fra årsberetningene i 2014 og 2015. Sel kommune er en aktiv IA-bedrift (inkluderende arbeidsliv).

Etiske retningslinjer

I enhver organisasjon møtes etiske utfordringer både i møte med personlige holdninger og ferdigheter, ulike valgsituasjoner, organisasjonskultur og innen ledelse. Kommunens ledelse er kontinuerlig opptatt av å arbeide for gode etiske standarder og systemer som hindrer misligheter i alle ledd i kommuneorganisasjonen. Etiske retningslinjer, rutiner og prosedyrer som skal sikrer god etisk standart og framferd er nedfelt i kommunens kvalitetssystem, og vil bli gjenstand for gjennomgang i forbindelse med revidering av personalreglementet i 2016.

HMS

Sel kommune arbeider aktivt med helse, miljø og sikkerhet. Med forankring i Arbeidsmiljølovens bestemmelser, har kommunen Arbeidsmiljøutvalg (AMU) som består av like mange representanter fra arbeidsgiversiden og arbeidstakersiden. I tillegg deltar bedriftshelsetjenesten i utvalget.

Vernetjenesten er en viktig ressurs i arbeidsmiljøssammenheng, og det er gode samarbeidsrelasjoner mellom vernetjenesten og arbeidsgiver. Vernetjenesten er representert gjennom hovedverneombud for kommunen og verneombud ved hver enkelt virksomhet/arbeidsplass. Vernetjenesten skal representere ansatte i sitt verneområde i saker som angår arbeidsmiljøet.

Universell utforming

Universell utforming handler om bevissthet og omtanke i planleggingen i ulike skalaer og ut i fra ulike brukerperspektiv. Målsettingen er å utforme steder og rom som sørger for å fungere for så mange mennesker som mulig, uten spesielle tilpasninger eller hjelpemidler.

Tilgjengelighet og tilrettelegging for alle brukergrupper innarbeides og ligger til grunn for de tjenester Sel kommune yter og har ansvaret for.

Sel kommune har fokus på å ivareta universell utforming i alle ledd når vi planlegger og ved utforming av bygg og uteområder, for å sikre god kvalitet for alle mennesker uavhengig av funksjonsevne.